

The Guidelines for Organizing of Student Care and Support System for The Student Risk Group with Porkru Maekru Activities in Krungyanwittayakan School under The Secondary Educational Service Area Office Nakornsrihammarat

Thanawut Niamrin^{1*} Samitr Onkong¹ and Boonlert Weeraponkan¹

¹ Department of Buddhist Educational Administration, Faculty of Education, Mahajulalongkornrajavidyalaya University, Nakhon Si Thammarat Campus, Thailand

* Corresponding author. E-mail: 6403202004@mcu.ac.th

ABSTRACT

This research article aimed to study (1) the condition of the student care and assistance system of Krungyan Wittayakarn School Nakhon Si Thammarat Secondary Education Service Area Office; and (2) the guidelines and present guidelines for organizing a care system for at-risk students through porkru maekru activities of Krungyan Wittayakarn School Nakhon Si Thammarat Secondary Educational Service Area Office. This research is a qualitative research. Data collected by In-depth interviews with 15 stakeholders including the school director, deputy director of the school committee Head of the administrative group according to the structure of the school, teacher representative, 5 key informants include the school director, Head of general Administration, Education Supervisor, Head of Student Affairs Administration Group, Teacher Representative, Group discussion with 7 experts, including the head of the Moral and Ethics Promotion Center, Thung Yai District, School committee director chief of student behavior promotion officer, Thung Yai District, Guidance Teacher, Teacher Representative. Guidelines for organizing a system of care and assistance to at-risk students through porkru maekru activities of Krungyan Wittayakarn School Nakhon Si Thammarat Secondary Education Service Area Office 9 topics, consisting of 1) accepting children into the family Turn yourself in to porkru maekru, 2) open an MOU, 3) teach and support kindergarten students, 4) understand and develop, 5) support activities, 6) open family relations, 7) Open the stars to decorate the sky, 8) Open to know people who know us, 9) Open to worship you. Results of the presentation guidelines for organizing a system of care for at-risk students through porkru maekru activities of Krungyan Wittayakarn School, Nakhon Si Thammarat Secondary Education Service Area Office have a possibility is appropriate and helpful.

Keywords: The Student Support System, At-Risk Students, School

แนวทางการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงด้วยกิจกรรมพ่อครูแม่ครู ของโรงเรียนกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช

ธนาวุฒิ เนียมรินทร์^{1*} สามิตร อ่อนคง¹ และ บุญเลิศ วีระพรกานต์¹

¹ สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช ประเทศไทย

* Corresponding author. E-mail: 6403202004@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สภาพการ จัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช และ (2) แนวทางและนำเสนอแนวทางการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงด้วยกิจกรรมพ่อครูแม่ครูของโรงเรียนกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช วิจัยนี้เป็นวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลโดย การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง 15 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มบริหารงานตามโครงสร้างของโรงเรียน ตัวแทนครู ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 5 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้างานบริหารทั่วไปศึกษานิเทศก์ หัวหน้ากลุ่มบริหารงานกิจการนักเรียน ตัวแทนครู การสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ 7 คน ประกอบด้วย หัวหน้าศูนย์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมอำเภอทุ่งใหญ่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้อำนวยการโรงเรียน ประธานเจ้าหน้าที่ส่งเสริมความประพฤตินักเรียนและนักศึกษา(พสน.) อำเภอทุ่งใหญ่ ครูแนะแนว ตัวแทนครู ผลการศึกษา พบว่า สภาพการ จัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน 4) การป้องกันและแก้ไข ปัญหา 5) การส่งต่อ แนวทางการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงด้วยกิจกรรมพ่อครูแม่ครูของโรงเรียนกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ซึ่งมี 9 กิจกรรม ได้แก่ 1) กิจกรรมรับลูกเข้าครอบครัวมอบตัวเป็นลูกพ่อครูแม่ครู 2) กิจกรรม MOU สัญญาใจ 3) กิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน 4) กิจกรรมเข้าใจ เข้าถึง พัฒนา 5) กิจกรรมร่วมด้วยช่วยกัน 6) กิจกรรมสานสัมพันธ์ครอบครัว 7) กิจกรรมดาวประดับฟ้า 8) กิจกรรมรู้เขารู้เรา 9) กิจกรรมมาลาบูชาคุณ และผลการนำเสนอแนวทางการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงด้วยกิจกรรมพ่อครูแม่ครูของโรงเรียนกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช มีความเป็นไปได้ มีความเหมาะสม และเป็นประโยชน์

คำสำคัญ: การดูแลช่วยเหลือนักเรียน, นักเรียนกลุ่มเสี่ยง, โรงเรียน

บทนำ

เด็กและเยาวชนไทยในปัจจุบัน มีปัญหาเรื่องการหลงผิด และพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนไปในทางที่ไม่พึงประสงค์ ส่งผลกระทบต่อด้านคุณธรรมจริยธรรม บั่นทอนความดีงามทางจิตใจ การเรียนรู้ ค่านิยม วัฒนธรรมของเด็กและเยาวชนของชาติ ทำให้เด็กและเยาวชนเหล่านี้กลายเป็นเด็กกลุ่มเสี่ยงต่อความล้มเหลวในการศึกษา ในด้านการเรียน นักเรียนจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ไม่สนใจการเรียน หนีเรียน มาโรงเรียนสายเป็นประจำ เรียนไม่ทันเพื่อน และด้านพฤติกรรม จึงจำเป็นต้องกำหนดเป้าหมายในการดูแลช่วยเหลือเด็กและเยาวชนให้อยู่ในสภาพที่มีมาตรฐานในการดำรงชีวิตที่ดี ได้รับการดูแลให้มีพัฒนาการตามวัย และเด็กทุกคนต้องมีหลักประกันความปลอดภัย ได้รับความคุ้มครองจากผู้เกี่ยวข้อง ทั้งเด็กที่ประสบปัญหาและเด็กที่ไม่ประสบปัญหา ซึ่งพระราชบัญญัติการคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 หมวด 7 เรื่องการส่งเสริมพฤติกรรม

นักเรียนและนักศึกษา ระบุว่าโรงเรียนและสถานศึกษาต้องจัดให้มีระบบงาน และกิจกรรมในการแนะแนวให้คำปรึกษาและฝึกอบรมแก่นักเรียน นักศึกษา และผู้ปกครอง เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมที่เหมาะสม มีความรับผิดชอบต่อสังคม และความปลอดภัยแก่นักเรียนและนักศึกษา ตามเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ในการแก้ไขปัญหา และพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีพฤติกรรมที่เหมาะสมทั้งด้านการเรียนและการดำเนินชีวิตในสังคม จากสภาพปัญหาดังกล่าวสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) กระทรวงศึกษาธิการ จึงกำหนดนโยบายสำคัญ ให้สถานศึกษาในสังกัดทุกแห่งจัดให้มีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและดำเนินการอย่างจริงจัง ต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความยั่งยืน (อรรชร ล่องลือฤทธิ์, 2563) ซึ่งการดำเนินงานของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้กิจกรรมพ่อแม่ครู ซึ่งเป็นระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบครอบครัว นอกเหนือจากงานในหน้าที่ครูประจำชั้น โดยพ่อแม่ครู เปรียบเสมือนบิดามารดาที่คอยดูแลบุตร ซึ่งถือว่ามีความใกล้ชิดกับนักเรียนอย่างมากในสถานศึกษา มีโอกาสในการดูแล และเสริมสมรรถนะของนักเรียนได้มากที่สุด มีกระบวนการทำงานอย่างเป็นระบบ มีความชัดเจน มีการประสานความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทั้งภายในโรงเรียนและภายนอกโรงเรียน มีวิธีการ กิจกรรม และเครื่องมือต่างๆ ที่มีคุณภาพในการช่วยเหลือนักเรียน และพัฒนาคุณภาพของนักเรียนได้อย่างทั่วถึง (ณภัค อินทร์ปาน, 2563) ซึ่งจะส่งผลให้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนประสบผลสำเร็จ จึงถือเป็นกระบวนการที่สำคัญในชีวิตของนักเรียน หากมีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบในการส่งเสริมสมรรถนะของนักเรียน จะมีโอกาสและความน่าจะเป็นในการสร้างความ เป็นเลิศหรือ สร้างพัฒนาการในตัวนักเรียน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเต็มตามศักยภาพ สามารถนำแนวทางมาประยุกต์ใช้ และพัฒนาให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน

โรงเรียนกรุงหยันวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช เป็นโรงเรียนขนาดกลาง มีนักเรียนทั้งสิ้น 441 คน ได้เห็นความสำคัญของการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ซึ่งทางโรงเรียนได้คัดกรองนักเรียน ซึ่งมีนักเรียนกลุ่มเสี่ยงที่มีแนวโน้มสูงที่จะไม่จบการศึกษา ซึ่งมีความเสี่ยง ด้านครอบครัว ด้านยาเสพติด ด้านอารมณ์ จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาการดำเนินงานของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ที่แก้ปัญหาผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ (โรงเรียนกรุงหยันวิทยาคาร, 2563)

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาแนวทางการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงด้วยกิจกรรมพ่อแม่ครูของโรงเรียนกรุงหยันวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช เพื่อสร้างโอกาสทางการศึกษาให้กับนักเรียนให้มีความเท่าเทียม อย่างมีคุณภาพ ภายใต้ความร่วมมือและรับผิดชอบในการจัดการศึกษาของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนกรุงหยันวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช
2. เพื่อศึกษาแนวทางและนำเสนอแนวทางการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงด้วยกิจกรรมพ่อแม่ครูของโรงเรียนกรุงหยันวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1.1 ขั้นตอนการศึกษาสภาพ ในการวิจัยขั้นตอนนี้เป็นการศึกษาสภาพการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนกรุงหยันวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ประกอบด้วย ผู้ให้สัมภาษณ์ในการศึกษา ผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposeful Selection) เป็นการเลือกแบบไม่มีโครงสร้างที่เคร่งครัด มีขั้นตอนและวิธีการดำเนินงานที่ไม่ซับซ้อน เพื่อที่จะได้ตัวอย่างที่เหมาะสมที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้สำหรับแนวคิด จุดมุ่งหมาย

และวัตถุประสงค์ของการศึกษา กลุ่มผู้ให้ข้อมูลตัวอย่างที่เลือกมีลักษณะเป็น “Information-rich case” คือ มีข้อมูลให้ศึกษาในระดับลึกได้มาก และสามารถสะท้อนความเป็นจริงได้ดีที่สุด ซึ่งจะมีความหมายต่อจุดมุ่งหมายหลักของการศึกษา เพื่อให้ได้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เหมาะสมกับจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการศึกษามากที่สุด โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) จากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จำนวน 15 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มบริหารงานตามโครงสร้างของโรงเรียน ตัวแทนครู

1.2 ขั้นตอนการศึกษาแนวทางและนำเสนอแนวทางการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงด้วยกิจกรรมพ่อครูแม่ครูของโรงเรียนกรงหย่นวิทยาการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ในการศึกษาแนวทาง ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในขั้นตอนนี้ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้าน จำนวน 5 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้างานบริหารทั่วไป ศึกษานิเทศก์ หัวหน้ากลุ่มบริหารงานกิจการนักเรียน ตัวแทนครู ในการเสนอแนวทาง ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในขั้นตอนนี้ได้แก่ ผู้ร่วมประชุมกลุ่มสนทนา จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 รูป/คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย หัวหน้าศูนย์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมอำเภอทุ่งใหญ่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้อำนวยการโรงเรียน ประธานเจ้าหน้าที่ส่งเสริมความประพฤตินักเรียนและนักศึกษา(พสน.) อำเภอทุ่งใหญ่ ครูแนะแนว ตัวแทนครู

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ขั้นตอนการศึกษาสภาพ ในขั้นตอนการศึกษาสภาพการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนกรงหย่นวิทยาการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview)

2.2 ขั้นตอนการศึกษาแนวทางและนำเสนอแนวทางการศึกษาแนวทางการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงด้วยกิจกรรมพ่อครูแม่ครูของโรงเรียนกรงหย่นวิทยาการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงด้วยกิจกรรมพ่อครูแม่ครู ในการนำเสนอแนวทาง เครื่องมือที่ใช้ในขั้นตอนการนำเสนอแนวทาง คือ แบบประเมินและแบบการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ขั้นตอนการศึกษาสภาพ ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้ 1) การเก็บรวบรวมข้อมูลสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 2) การเก็บรวบรวมข้อมูล การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) มีขั้นตอน ดังนี้ (1) ขั้นเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยพิจารณาว่าผู้ให้ข้อมูลนั้นมีความเหมาะสมหรือไม่ มีคุณสมบัติตรงตามความต้องการสามารถตอบปัญหาที่ต้องการเกี่ยวข้องได้หรือไม่ (2) ผู้วิจัยขอหนังสือจากศูนย์บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช ทำหนังสือขอความร่วมมือไปยังผู้อำนวยการโรงเรียนกรงหย่นวิทยาการ เพื่อขออนุญาตสัมภาษณ์เชิงลึก (3) ขั้นแนะนำตัว ผู้วิจัยได้ส่งเอกสารขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล จากนั้นจึงกำหนดวัน เวลาสัมภาษณ์ (4) สัมภาษณ์รายบุคคล เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับการเสนอร่างแนวทางการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงด้วยกิจกรรมพ่อครูแม่ครูของโรงเรียนกรงหย่นวิทยาการ โดยให้ความสำคัญกับความคิดเห็นในทัศนะของผู้ให้ข้อมูลมุ่งหาข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้ข้อมูลเชิงพรรณนา มีประเด็นในการสัมภาษณ์ที่ชัดเจน ใช้คำถามอย่างเปิดกว้าง ผู้วิจัยแนะนำตัว เก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยนี้ โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์โดยตรง (Face-to-Face) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

3.2 ขั้นตอนการศึกษาแนวทางและนำเสนอแนวทาง ในการศึกษาแนวทาง 1) ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช ทำหนังสือขอความร่วมมือไปยังผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 คน เพื่อขออนุญาตสัมภาษณ์เชิงลึกเรื่อง แนวทางการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงด้วยกิจกรรมพ่อครูแม่ครูของโรงเรียนกรงหย่นวิทยาการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช 2) ขั้นเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยพิจารณาว่าผู้ให้ข้อมูลนั้นมีความเหมาะสมหรือไม่ มีคุณสมบัติตรงตามความต้องการ 3) ขั้นแนะนำตัว ผู้วิจัยได้ส่งเอกสารขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล จากนั้นจึงกำหนดวัน เวลาสัมภาษณ์ 4) สัมภาษณ์รายบุคคล เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับการ

เสนอร่างแนวทางการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงด้วยกิจกรรมพ่อครูแม่ครูของโรงเรียนกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช โดยให้ความสำคัญกับความคิดเห็นในทัศนะของผู้ให้ข้อมูล มุ่งหาข้อมูลที่เป็นเชิงคุณภาพโดยใช้ข้อมูลเชิงพรรณนา มีประเด็นในการสัมภาษณ์ที่ชัดเจน ใช้คำถามอย่างเปิดกว้าง ผู้วิจัยแนะนำตัว การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยนี้ ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์โดยตรง (Face-to-Face) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ในขั้นตอนการนำเสนอแนวทาง ในการจัดประชุมกลุ่มสนทนา เสนอแนวทางการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงด้วยกิจกรรมพ่อครูแม่ครูของโรงเรียนกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช เพื่อให้ความเห็นและข้อเสนอแนะ มีกระบวนการดังนี้คือ 1) ทำหนังสือแจ้งผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มทราบพร้อมด้วยร่างแนวทางการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงด้วยกิจกรรมพ่อครูแม่ครูของโรงเรียนกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช เพื่อให้ความเห็นและข้อเสนอแนะ 2) ดำเนินการประชุมกลุ่มสนทนาเพื่อขอความเห็นและข้อเสนอแนะแนวทางการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงด้วยกิจกรรมพ่อครูแม่ครูของโรงเรียนกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ตามวันเวลา และสถานที่กำหนด 3) บันทึกผลการประชุมกลุ่มตามความเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลของงานวิจัยฉบับนี้ ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept Interview) และการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) ใช้วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic induction) โดยนำข้อมูลมารวบรวมเรียบเรียง และจำแนกอย่างเป็นระบบ จากนั้นนำมาตีความหมาย เชื่อมโยงความสัมพันธ์และสร้างข้อสรุปจากข้อมูลต่างๆ ที่รวบรวมได้ โดยทำไปพร้อมๆ กับการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งนี้ เพื่อจะได้ศึกษาประเด็นต่างๆ ได้ลึกซึ้ง เมื่อประเด็นใดวิเคราะห์แล้วไม่มีความชัดเจนก็จะตามไปเก็บข้อมูลเพิ่มเติมในประเด็นต่างๆ เหล่านั้น เพื่อตอบคำถามตามหลักวัตถุประสงค์ของการวิจัย และนำข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อหาความเชื่อมโยง ความสัมพันธ์เชิงทฤษฎี

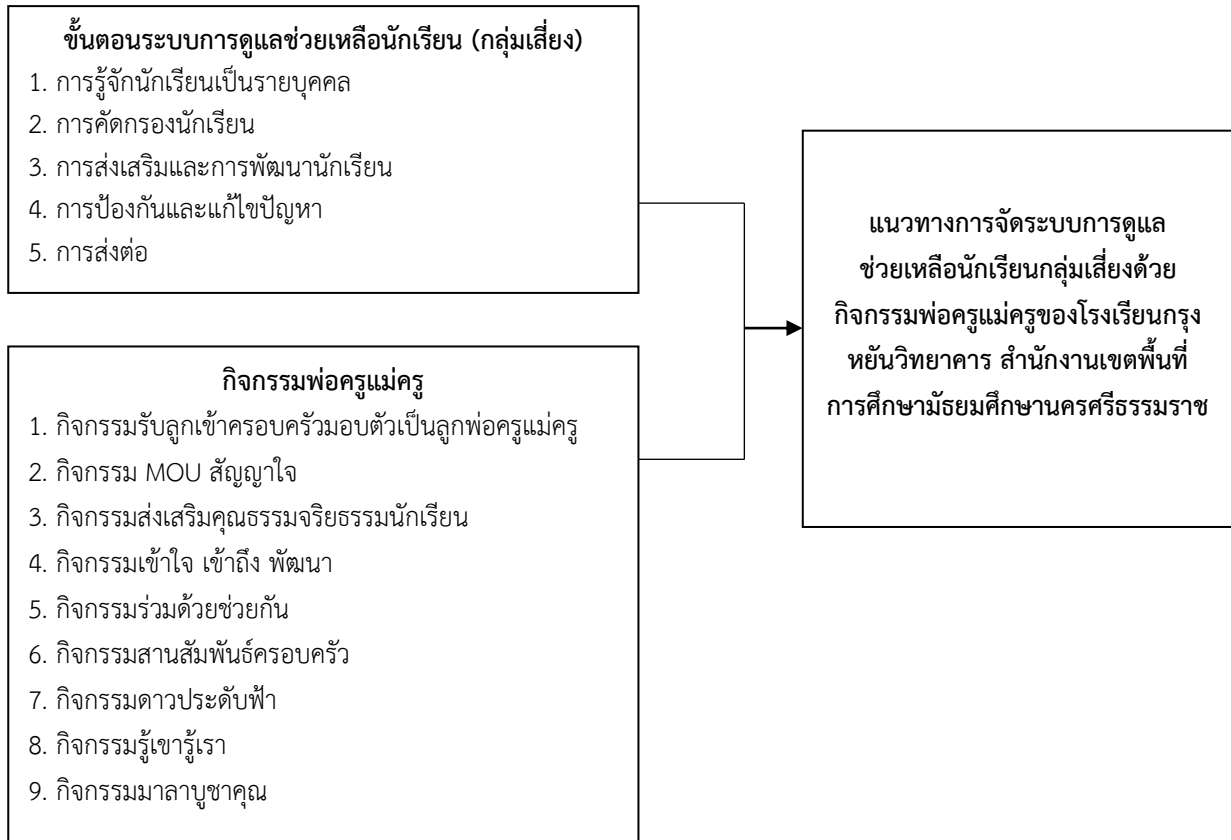
4.1 ขั้นตอนการศึกษาสภาพการ จัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช มีรายละเอียดการดำเนินการ ดังนี้ 1) ผู้วิจัยดำเนินการนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ มารวบรวม เรียบเรียง แยกประเภท แล้วจัดทำรายงานการศึกษาสภาพการ จัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช 2) นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอความเห็นและข้อเสนอแนะเบื้องต้น 3) ปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อนำเสนอรายงานการศึกษาสภาพ

4.2 ขั้นตอนการศึกษาแนวทางและนำเสนอแนวทางการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงด้วยกิจกรรมพ่อครูแม่ครูของโรงเรียนกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ในขั้นตอนการศึกษาแนวทาง มีรายละเอียดการดำเนินการ ดังนี้ 1) ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ทำข้อเสนอแนะเพิ่มเติมตามแบบประเมินต่างๆ มาพัฒนาขั้นตอนการศึกษาแนวทางการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงด้วยกิจกรรมพ่อครูแม่ครูของโรงเรียนกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช สร้างเป็นแนวทางตามผลการสัมภาษณ์จากผู้ทรงคุณวุฒิตามกรอบแนวคิดในการวิจัย 2) นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอความเห็นและข้อเสนอแนะเบื้องต้น 3) ปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อนำเสนอในการประชุมกลุ่ม ในขั้นตอนการนำเสนอแนวทาง มีรายละเอียดการดำเนินการ ดังนี้ 1) นำความเห็นและข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข ปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา และจัดทำแนวทางการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงด้วยกิจกรรมพ่อครูแม่ครูของโรงเรียนกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ฉบับสมบูรณ์ สรุปผลและนำเสนอข้อมูลที่ได้จากการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการศึกษาการวิจัยเรื่องแนวทางการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงด้วยกิจกรรมพ่อครูแม่ครูของโรงเรียนกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสาร แนวคิด

ทฤษฎีต่างๆ ที่เกี่ยวกับเรื่องแนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง กิจกรรมพ่อครูแม่ครู และได้ทำการสังเคราะห์จนได้กรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. สภาพการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช

สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

1.1 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล จากสภาพการดำเนินการ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลของโรงเรียนกรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญอย่างมากในด้านการจัดครูที่ปรึกษาได้ประจำชั้นนักเรียนต่อเนื่อง 3 ปี และออกเยี่ยมบ้านนักเรียนปีการศึกษาละ 1 ครั้ง เพื่อให้ครูที่ปรึกษาได้รู้จักนักเรียนทุกคน และได้ข้อมูลเบื้องต้นความสามารถพิเศษ ด้านการเรียน ด้านสุขภาพ ด้านจิตใจและพฤติกรรม ด้านเศรษฐกิจ ด้านทักษะการคุ้มครองสวัสดิภาพ และความปลอดภัย มาเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ววิเคราะห์ออกมาถึงตัวนักเรียนแต่ละคน เพื่อนำไปสู่กระบวนการคัดกรองต่อไป ผลการดำเนินการด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลของโรงเรียนกรุงเทพมหานคร พบว่า การจัดครูที่ปรึกษาให้ดูแลนักเรียนแต่ละห้อง ห้องที่จำนวนนักเรียนมากครูที่ปรึกษาจะรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลไม่ทั่วถึงเหมือนครูที่ปรึกษาห้องที่มีนักเรียนจำนวนน้อยๆ การเก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียนรายบุคคลเพื่อนำมาวิเคราะห์ค่อนข้างยากกว่าการเก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียนเป็นรายกลุ่มได้รู้จักนักเรียน และได้เรียนรู้พฤติกรรมในด้านต่างๆ เป็นอย่างดี ปัญหาและอุปสรรคในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลของโรงเรียนกรุงเทพมหานคร พบว่า การดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ยังไม่เป็นระบบ ครูที่ปรึกษายังรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลไม่เต็มที่เท่าที่ควร เนื่องจากครูมีภาระงานมาก และครูที่ปรึกษาบางห้องต้องดูแลนักเรียนจำนวนมากทำให้ครูที่ปรึกษาไม่ทั่วถึงหรือลืกรู้ชื่อ ตลอดจนการได้รับข้อมูลพฤติกรรมนักเรียนจากผู้ปกครองหลาย

ครอบครัวยังไม่ได้รับข้อมูลส่วนตัวนักเรียนที่ชัดเจนหรือครบถ้วน แนวทางในการแก้ปัญหาการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลของโรงเรียนกรุงเทพมหานคร พบว่าโรงเรียนควรจัดเจ้าหน้าที่ครูปรึกษาให้มีความพอดี เพื่อให้ครูได้ดูแลนักเรียนและจักนักเรียนอย่างทั่วถึง ครูที่ปรึกษาจะต้องทำหน้าที่ประสานข้อมูลพฤติกรรมกับผู้ปกครองวิเคราะห์เก็บข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างจริงจังและตั้งใจ เพื่อให้ครูได้รู้จักนักเรียนอย่างทั่วถึงรายบุคคล

1.2 การคัดกรองนักเรียน จากสภาพการดำเนินการคัดกรองนักเรียนของโรงเรียนกรุงเทพมหานคร พบว่าครูที่ปรึกษานำข้อมูลจากชั้นตอนรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มาคัดกรองนักเรียนโดยจัดกลุ่มพฤติกรรมนักเรียนและจำแนกความสามารถด้านการเรียนรู้ของนักเรียน เพื่อรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์ แผลผล และสรุปผลการคัดกรองนักเรียน ผลการดำเนินการ การคัดกรองนักเรียนของโรงเรียนกรุงเทพมหานคร พบว่า ครูที่ปรึกษาคัดกรองนักเรียนโดยการแยกกลุ่มพฤติกรรมนักเรียนและกลุ่มความสามารถด้านการเรียนรู้ของนักเรียนกลุ่มต่างๆ และสรุปผลการคัดกรองนักเรียนจนได้ข้อมูลของนักเรียน เพื่อนำไปใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหากลุ่มเสี่ยงและนักเรียนที่มีปัญหาต่อไป ปัญหาและอุปสรรคในการคัดกรองนักเรียนของโรงเรียนกรุงเทพมหานคร พบว่า การคัดกรองนักเรียนบางคนยังได้รับข้อมูลไม่ครบถ้วน และตรงตามสภาพความเป็นจริง การจัดกลุ่มพฤติกรรมนักเรียนเป็นกลุ่ม นักเรียนบางคนที่ยังคิดว่าตนเองจัดอยู่ในกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา จะมีความรู้สึกไม่ดีต่อตนเอง ต่อครู ต่อโรงเรียน ตลอดจนการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมของโรงเรียนค่อนข้างน้อย ข้อเสนอแนะ แนวทางแก้ปัญหาการคัดกรองนักเรียนของโรงเรียนกรุงเทพมหานคร พบว่า ครูที่ปรึกษาต้องสร้างความเชื่อใจให้กับผู้ปกครองกล้าที่จะให้ข้อมูลข้อเท็จจริงเกี่ยวกับพฤติกรรมนักเรียน เพื่อคัดกรองนักเรียนอย่างมีคุณภาพและตรงตามสภาพความเป็นจริง เมื่อคัดกรองนักเรียนหรือจำแนกกลุ่มพฤติกรรมนักเรียนได้แล้ว ครูที่ปรึกษาจะต้องให้กำลังใจและเสริมแรงให้กับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา เพื่อการสร้างเจตคติที่ดีแก่นักเรียน

1.3 การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน จากสภาพการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนของโรงเรียนกรุงเทพมหานคร พบว่า การส่งเสริมและพัฒนานักเรียนไม่ใช่แค่เป็นภาระของครูที่ปรึกษาเท่านั้น แต่จะต้องประสานความร่วมมือกับครูผู้สอนประจำรายวิชา และครูผู้รับผิดชอบกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนในการร่วมกันจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนานักเรียนทั้งกลุ่ม กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหา เพื่อส่งเสริมศักยภาพนักเรียนทั้งด้านความรู้ควบคู่คุณธรรมไปพร้อมกัน ผลการดำเนินการ การส่งเสริมและพัฒนานักเรียนของโรงเรียนกรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมโฮมรูม กิจกรรมชุมนุม กิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี กิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพนักเรียนทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นอย่างดี โดยบริบทของนักเรียนโรงเรียนกรุงเทพมหานครจะให้ความสนใจและให้ความร่วมมือกับกิจกรรมที่ไม่เน้นทักษะเชิงวิชาการมากเกินไป ปัญหาและอุปสรรคในการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนของโรงเรียนกรุงเทพมหานคร พบว่า ครูที่ปรึกษาบางห้องมี เวลาในการพบนักเรียนที่ปรึกษาเพื่อส่งเสริมและพัฒนานักเรียนค่อนข้างน้อยเนื่องจากภาระหน้าที่อื่นๆ ที่มีมากนักเรียนโรงเรียนกรุงเทพมหานครหลายคนต้องออกจากคันหรือไปเรียนต่อการศึกษาอกระบบ เนื่องจากสภาพปัญหาจากที่บ้าน ปัญหาส่วนตัว และความเปราะบางในด้านวิชาการและระบบการดำเนินชีวิตในกรอบที่สถานศึกษากำหนด ข้อเสนอแนะ แนวทางในการแก้ปัญหาส่งเสริมและพัฒนานักเรียนของโรงเรียนกรุงเทพมหานคร พบว่า ครูที่ปรึกษาควรมีการวางแผนและเตรียมความพร้อมให้นักเรียนในการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนอย่างเต็มที่และทั่วถึง กิจกรรมการเรียนรู้หรือกิจกรรมสำคัญของโรงเรียนควรมุ่งเน้นไปในด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม เสริมสร้างทักษะด้านอาชีพ และทักษะการดำรงชีพให้แก่แก่นักเรียน ด้วยเทคนิควิธีการที่หลากหลายและคำนึงถึงผลที่จะเกิดกับตัวนักเรียนเป็นสำคัญ

1.4 การป้องกันและแก้ไขปัญหา สภาพการดำเนินการ การป้องกันและแก้ไขปัญหาของโรงเรียนกรุงเทพมหานคร พบว่า การดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาจะดำเนินการควบคู่ไปกับการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนผ่านการจัดโครงการและกิจกรรมต่างๆ มีกิจกรรมโฮมรูมและเยี่ยมบ้านเพื่อพบและสอบถามข้อมูลของนักเรียนจากผู้ปกครอง ผลการดำเนินการการป้องกันและแก้ไขปัญหาของโรงเรียนกรุงเทพมหานคร พบว่า ครูที่ปรึกษาจะมีบทบาทสำคัญอย่างมากในการผลักดันและสร้างแรงจูงใจที่ดีให้กับนักเรียนทั้งให้กำลังใจ ให้ความรู้ใน ด้านทักษะชีวิต ตลอดจนประสานงานกับเครือข่ายผู้ปกครอง และผู้ปกครองนักเรียน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา ทำให้ผู้ปกครองทราบข้อมูลของนักเรียนด้านการเรียนและด้านพฤติกรรมของนักเรียนอยู่เสมอ ปัญหาและอุปสรรค การป้องกันและแก้ไขปัญหาของโรงเรียนกรุงเทพมหานคร

พบว่า เครือข่ายผู้ปกครองนักเรียนยังไม่สามารถแก้ไขปัญหานักเรียนได้ดีเท่าที่ควร ครูที่ปรึกษามีการดำเนินการออกเยี่ยมบ้านและติดตามนักเรียนปีละ 1 ครั้ง น้อยเกินไปสำหรับการติดตามและรับทราบข้อมูลนักเรียน ข้อเสนอแนะ การป้องกันและแก้ไขปัญหาของโรงเรียนกรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้บริหารต้องมีมาตรการและการสร้างแรงจูงใจให้กับครูที่ปรึกษาได้ติดตามดูแลนักเรียน และครูที่ปรึกษาต้องประสานความร่วมมือกับเครือข่ายผู้ปกครองอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ มีติดตามเยี่ยมบ้านนักเรียนอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง

1.5 การส่งต่อนักเรียน จากสภาพการดำเนินการ การส่งต่อของโรงเรียนกรุงเทพมหานคร พบว่า มีการส่งต่อทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา การส่งต่อภายในกรณีที่ครูที่ปรึกษาไม่สามารถดูแลได้ ส่งต่อไปยัง หัวหน้าระดับ ฝ่ายกิจการนักเรียน และฝ่ายแนะแนว ส่วนการส่งต่อภายนอก ต้องประสานความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่และหน่วยงานภายนอกในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อสามารถดูแลนักเรียนได้อย่างถูกต้อง ตรงจุด ผลการดำเนินการ การส่งต่อของโรงเรียนกรุงเทพมหานคร พบว่า คือ ผู้บริหาร ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีความตระหนักถึงการส่งต่อนักเรียน ทำให้นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลือตรงตามสภาพปัญหา และมีมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น ปัญหาและอุปสรรคในการส่งต่อของโรงเรียนกรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนไม่ให้ความร่วมมือในการดำเนินการส่งต่อ อีกทั้งยังมีผู้ปกครองที่ไม่ให้ความร่วมมือในการดำเนินการ และเกิดความล่าช้าในการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานภายนอกในการส่งต่อนักเรียน แนวทางแก้ไขและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งต่อของโรงเรียนกรุงเทพมหานคร พบว่า โรงเรียนควรลดภาระงานของครูที่ปรึกษา หัวหน้าระดับ ครูแนะแนว และจัดอบรมเพิ่มความรู้ในส่วนของ การดูแลนักเรียนในเรื่องการส่งต่อภายใน และให้หน่วยงานต้นสังกัดจัดหาหน่วยงานรองรับการส่งต่อภายนอก เพื่อสะดวกและรวดเร็วในการส่งต่อและดูแลช่วยเหลือนักเรียน วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาแนวทางการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงด้วยกิจกรรมพ่อครูแม่ครูของโรงเรียนกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช

2. แนวทางและการนำเสนอแนวทางการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงด้วยกิจกรรมพ่อครูแม่ครูของโรงเรียนกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช

แนวทางการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงด้วยกิจกรรมพ่อครูแม่ครูของโรงเรียนกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช มีการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง 5 ขั้นตอน ดังนี้ คือ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหา 5) การส่งต่อ โดยใช้กิจกรรมพ่อครูแม่ครู ซึ่งมีด้วยกัน 9 กิจกรรม ได้แก่ 1) กิจกรรมรับลูกเข้าครอบครัวร่วมอบอุ่นเป็นลูกพ่อครูแม่ครู 2) กิจกรรม MOU สัญญาใจ 3) กิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน 4) กิจกรรมเข้าใจ เข้าถึง พัฒนา 5) กิจกรรมร่วมด้วยช่วยกัน 6) กิจกรรมสานสัมพันธ์ครอบครัว 7) กิจกรรมดาวประดับฟ้า 8) กิจกรรมรู้เขารู้เรา 9) กิจกรรมมาลาบูชาคุณ โดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน ได้แก่ การปฐมนิเทศพ่อครูแม่ครูเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ ในการครองตนให้เหมาะสมสำหรับการเป็นพ่อครูแม่ครู จากนั้นประชุมภายในสถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อชี้แจงรายละเอียดแนวทางการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงด้วยกิจกรรมพ่อครูแม่ครูของโรงเรียนกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช มีการแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อวางแผนในการดำเนินการ และกำหนดปฏิทินในการดำเนินงานการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา และการส่งต่อ โดยนำกิจกรรมพ่อครูแม่ครู 9 กิจกรรมมาขับเคลื่อนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงร่วมกับการดำเนินงาน 5 ขั้นตอนของการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เมื่อดำเนินการเสร็จสิ้นก็จะทบทวนตรวจสอบการดำเนินการแต่ละกิจกรรม เพื่อนำปัญหาและอุปสรรคไปปรับปรุงแก้ไขพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น ทำให้การดำเนินงานมีระบบ และมีคุณภาพ เพราะกิจกรรมพ่อครูแม่ครูมีขั้นตอนการดำเนินการที่ชัดเจน ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความใกล้ชิดสนิทสนม กล้าคุยกล้าปรึกษาพ่อครู แม่ครู ผูกพันกับพ่อครูแม่ครูและสมาชิกในครอบครัว ทั้งยังส่งเสริมสมรรถนะของนักเรียน สร้างโอกาส และความเป็นเลิศ เกิดการพัฒนาตามศักยภาพ และลดลงปัญหาด้านพฤติกรรมเสี่ยงของนักเรียนได้ดียิ่งขึ้น จากแนวทางและการนำเสนอแนวทาง ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่ามีเหมาะสม มีความเป็นไปได้และมีความเป็นประโยชน์ เพราะแนวทางการดำเนินงานและกิจกรรมดังกล่าวสามารถใช้

ดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงได้ดี ด้วยความเข้าใจ เข้าถึงผู้เรียนได้ดี ตลอดจนนำแนวทางไปเผยแพร่ องค์ความรู้ และขยายผลสู่โรงเรียนอื่นๆ ในเขตพื้นที่บริการได้

อภิปรายผล

สภาพการดำเนินงานแนวทางการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช

1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล จากสภาพการดำเนินการ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลของโรงเรียน กรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญอย่างมากในด้านการจัดครูที่ปรึกษาได้ประจำชั้นนักเรียนต่อเนื่อง 3 ปี และออกเยี่ยมบ้านนักเรียนปีการศึกษาละ 1 ครั้ง เพื่อให้ครูที่ปรึกษาได้รู้จักนักเรียนทุกคน และได้ข้อมูลเบื้องต้น ความสามารถพิเศษ ด้านการเรียน ด้านสุขภาพ ด้านจิตใจและพฤติกรรม ด้านเศรษฐกิจ ด้านทักษะการคุ้มครองสวัสดิภาพ และความปลอดภัย มาเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ววิเคราะห์ออกมาถึงตัวนักเรียนแต่ละคน เพื่อนำไปสู่กระบวนการคัดกรองต่อไป ผลการดำเนินการด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลของโรงเรียนกรุงเทพมหานคร พบว่า การจัดครูที่ปรึกษาให้ดูแลนักเรียนแต่ละห้อง ห้องที่จำนวนนักเรียนมากครูที่ปรึกษาจะรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลไม่ทั่วถึงเหมือนครูที่ปรึกษาห้องที่มีนักเรียนจำนวนน้อยๆ การเก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียนรายบุคคลเพื่อนำมาวิเคราะห์ค่อนข้างยากกว่าการเก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียนเป็นรายกลุ่มได้รู้จักนักเรียน และได้เรียนรู้พฤติกรรมในด้านต่างๆ เป็นอย่างดี ปัญหาและอุปสรรคในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลของโรงเรียนกรุงเทพมหานคร พบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ยังไม่เป็นระบบ ครูที่ปรึกษายังรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลไม่ดีเท่าที่ควร เนื่องจากครูมีภาระงานมาก และครูที่ปรึกษาบางห้องต้องดูแลนักเรียนจำนวนมากทำให้ครูที่ปรึกษาไม่ทั่วถึงหรือลืกรั้ง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะภาระงานสอน งานฝ่าย งานเอกสาร วิชาการของโรงเรียนกรุงเทพมหานครมีค่อนข้างมาก ครู 1 คนจะต้องทำหลายหน้าที่อาจจะทำให้ดูแลนักเรียนไม่ทั่วถึง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จรินทร์ มณีนุ่ม (2555) ได้ศึกษาเรื่องการปรับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เหมาะสมกับโรงเรียนขนาดเล็ก กรณีศึกษา : โรงเรียนวัดท่าใหม่ ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนขนาดเล็กมีการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ยังไม่เป็นระบบ เนื่องจากครูมีภาระงานมาก ตลอดจนการได้รับข้อมูลพฤติกรรมนักเรียนจากผู้ปกครองหลายครอบครัวยังไม่ได้รับข้อมูลส่วนตัวนักเรียนที่ชัดเจนหรือครบถ้วน แนวทางในการแก้ปัญหาการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลของโรงเรียน กรุงเทพมหานคร พบว่าโรงเรียนควรทั่วถึงนักเรียนต่อที่ครูปรึกษาให้มีความพอดี เพื่อให้ครูได้ดูแลนักเรียนและจักนักเรียนอย่างทั่วถึง ครูที่ปรึกษาจะต้องทำหน้าที่ประสานข้อมูลพฤติกรรมกับผู้ปกครองวิเคราะห์เก็บข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างจริงจังและตั้งใจ เพื่อให้ครูได้รู้จักนักเรียนอย่างทั่วถึงรายบุคคล

2. การคัดกรองนักเรียน จากสภาพการดำเนินการการคัดกรองนักเรียนของโรงเรียนกรุงเทพมหานคร พบว่า ครูที่ปรึกษานำข้อมูลจากชั้นตอนรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มาคัดกรองนักเรียนโดยจัดกลุ่มพฤติกรรมนักเรียนและจำแนกความสามารถด้านการเรียนรู้ของนักเรียน เพื่อรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์ แผลผล และสรุปผลการคัดกรองนักเรียน ผลการดำเนินการ การคัดกรองนักเรียนของโรงเรียนกรุงเทพมหานคร พบว่า ครูที่ปรึกษาคัดกรองนักเรียนโดยการแยกกลุ่มพฤติกรรมนักเรียนและกลุ่มความสามารถด้านการเรียนรู้ของนักเรียนกลุ่มต่างๆ และสรุปผลการคัดกรองนักเรียนจนได้ข้อมูลของนักเรียน เพื่อนำไปใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหากลุ่มเสี่ยงและนักเรียนที่มีปัญหาต่อไป ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบริบทของโรงเรียนกรุงเทพมหานคร นักเรียนจะมีความกล้าคิด กล้าทำ กล้าแสดงออก มีความชัดเจน ไม่ปิดบังพฤติกรรม และความสามารถด้านการเรียนรู้ของตนเอง จึงจัดกลุ่มนักเรียนออกเป็นกลุ่มที่เป็นเลิศ กลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหาได้ไม่ยากนัก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ J. Gunderson (2000) ได้ศึกษาการใช้การประชุมสร้างสรรค์ในโรงเรียน ซึ่งเรียกชื่อเฉพาะว่า การประชุมกลุ่มครอบครัวในการศึกษาแก้ปัญหาเด็กนักเรียนหนีเรียน โดยให้ผู้ปกครองที่มีลูกหลานหนีเรียนได้เข้าร่วมประชุม ปรึกษาหารือวิธีการแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยกลุ่มครอบครัวประกอบด้วย กลุ่มเสี่ยงต่ำ กลุ่มเสี่ยงปานกลาง และกลุ่มเสี่ยงสูง ปัญหาและอุปสรรคในการคัดกรองนักเรียนของโรงเรียนกรุงเทพมหานคร พบว่า การคัดกรองนักเรียนบางคนยังได้รับข้อมูลไม่ครบถ้วน และตรงตามสภาพความเป็นจริง การจัดกลุ่มพฤติกรรมนักเรียนเป็นกลุ่ม นักเรียนบางคนที่ทราบว่าตนเองจัดอยู่ในกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา จะมีความรู้สึกไม่ดีต่อตนเอง ต่อครูต่อโรงเรียน ตลอดจนการให้ความร่วมมือใน

การทำกิจกรรมของโรงเรียนค่อนข้างน้อย ข้อเสนอแนะ แนวทางแก้ปัญหาการคัดกรองนักเรียนของโรงเรียนกรุงเทพมหานคร พบว่า ครูที่ปรึกษาต้องสร้างความเชื่อใจให้กับผู้ปกครองกล้าที่จะให้ข้อมูลข้อเท็จจริงเกี่ยวกับพฤติกรรมนักเรียน เพื่อคัดกรองนักเรียนอย่างมีคุณภาพและตรงตามสภาพความเป็นจริง เมื่อคัดกรองนักเรียนหรือจำแนกกลุ่มพฤติกรรมนักเรียนได้แล้ว ครูที่ปรึกษาจะต้องให้กำลังใจและเสริมแรงให้กับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา เพื่อการสร้างเจตคติที่ดีแก่นักเรียน

3. การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน จากสภาพการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนของโรงเรียนกรุงเทพมหานคร พบว่าการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนไม่ใช่แค่เป็นภาระของครูที่ปรึกษาเท่านั้น แต่จะต้องประสานความร่วมมือกับครูผู้สอนประจำรายวิชา และครูผู้รับผิดชอบกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนในการร่วมกันจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนานักเรียนทั้งกลุ่มกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหา เพื่อส่งเสริมศักยภาพนักเรียนทั้งด้านความรู้ควบคู่คุณธรรมไปพร้อมกัน ผลการดำเนินการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนของโรงเรียนกรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมโฮมรูม กิจกรรมชุมนุม กิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี กิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพนักเรียนทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นอย่างดี โดยบริบทของนักเรียนโรงเรียนกรุงเทพมหานครจะให้ความสนใจและให้ความร่วมมือกับกิจกรรมที่ไม่เน้นทักษะเชิงวิชาการมากเกินไป ปัญหาและอุปสรรคในการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนของโรงเรียนกรุงเทพมหานคร พบว่า ครูที่ปรึกษาบางห้องมีเวลาในการพบนักเรียนที่ปรึกษาเพื่อส่งเสริมและพัฒนานักเรียนค่อนข้างน้อยเนื่องจากภาระหน้าที่อื่นๆ ที่มีมากนักเรียนโรงเรียนกรุงเทพมหานครหลายคนต้องออกกลางคันหรือไปเรียนต่อศึกษานอกระบบ เนื่องจากสภาพปัญหาจากที่บ้าน ปัญหาส่วนตัว และความเปราะบางในด้านวิชาการและระบบการดำเนินชีวิตในกรอบที่สถานศึกษากำหนด ข้อเสนอแนะ แนวทางในการแก้ปัญหาส่งเสริมและพัฒนานักเรียนของโรงเรียนกรุงเทพมหานคร พบว่า ครูที่ปรึกษามีการวางแผนและเตรียมความพร้อมให้นักเรียนในการส่งเสริม และพัฒนาพฤติกรรม ต้องส่งเสริมและพัฒนานักเรียนอย่างเต็มที่และทั่วถึง กิจกรรมการเรียนรู้หรือกิจกรรมสำคัญของโรงเรียนควรมุ่งเน้นไปในการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดี มีคุณธรรมจริยธรรม เสริมสร้างทักษะด้านอาชีพ และทักษะการดำรงชีพให้แก่ นักเรียน ด้วยเทคนิควิธีการที่หลากหลายและคำนึงถึงผลที่จะเกิดกับตัวนักเรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบริบทของนักเรียนโรงเรียนกรุงเทพมหานคร จะต้องทำงานช่วยแบ่งเบาภาระของผู้ปกครองในการประกอบอาชีพทำสวนเป็นส่วนใหญ่ การให้ความรู้ด้านวิชาการเพียงอย่างเดียวอาจจะไม่เพียงพอหรือได้รับความสนใจเท่ากับการเสริมความรู้ด้านทักษะอาชีพและทักษะชีวิต การอบรมแบบเจาะจากครอบครัว ชุมชนถือเป็นสิ่งสำคัญอย่างมากในการช่วยโรงเรียนอีกแรงหนึ่ง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Cheney, D., & Morris, T. (2017) ที่ได้ศึกษาเรื่องการเปลี่ยนแปลงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาที่มีความผิดปกติทางอารมณ์หรือพฤติกรรม ผลการศึกษาพบว่า การเตรียมความพร้อมของนักเรียน การวางแผนการศึกษาที่ดีจะทำให้นักเรียนมีการพัฒนาพฤติกรรม มีการปรับปรุงพฤติกรรมของตนเองไปในทางที่ดีขึ้น ครอบครัว ชุมชนมีความสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก นักเรียนควรได้รับการศึกษา และบริการทางสังคมเพื่อให้พวกเขาได้มีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น

4. การป้องกันและแก้ไขปัญหา สภาพการดำเนินการ การป้องกันและแก้ไขปัญหาของโรงเรียนกรุงเทพมหานคร พบว่า การดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาคาดำเนินการควบคู่ไปกับการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ผ่านการจัดโครงการและกิจกรรมต่างๆ มีกิจกรรมโฮมรูมและเยี่ยมบ้านเพื่อพบและสอบถามข้อมูลของนักเรียนจากผู้ปกครอง ผลการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหของโรงเรียนกรุงเทพมหานคร พบว่า ครูที่ปรึกษาจะมีบทบาทสำคัญอย่างมากในการผลักดันและสร้างแรงจูงใจที่ดีให้กับนักเรียนทั้งให้กำลังใจ ให้ความรู้ใน ด้านทักษะชีวิต ตลอดจนประสานงานกับเครือข่ายผู้ปกครองและผู้ปกครองนักเรียน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา ทำให้ผู้ปกครองทราบข้อมูลของนักเรียนด้านการเรียน และด้านพฤติกรรมของนักเรียนอยู่เสมอ ปัญหาและอุปสรรค การป้องกันและแก้ไขปัญหของโรงเรียน กรุงเทพมหานคร พบว่า เครือข่ายผู้ปกครองนักเรียนยังไม่สามารถแก้ไขปัญหานักเรียนได้ดีเท่าที่ควร ครูที่ปรึกษามีการดำเนินการออกเยี่ยมบ้านและติดตามนักเรียนปีละ 1 ครั้ง น้อยเกินไปสำหรับการติดตามและรับทราบข้อมูลนักเรียน ข้อเสนอแนะ การป้องกันและแก้ไขปัญหของโรงเรียนกรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้บริหารต้องมีมาตรการและการสร้างแรงจูงใจให้กับครูที่ปรึกษาได้ติดตามดูแลนักเรียน และครูที่ปรึกษาต้องประสานความร่วมมือกับเครือข่ายผู้ปกครองอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะภาระงานของครูที่มีอยู่จำนวนมาก ทำให้มีเวลาในการติดตามดูแลนักเรียนไม่เต็มที่ ซึ่งผู้บริหารต้องช่วยกระตุ้นครู ครูกระตุ้น

ผู้ปกครอง เพื่อที่จะร่วมกันดูแลนักเรียน และแก้ไขข้อบกพร่องของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิรัฐิพร จีนสายใจ (2557) ได้ศึกษาเรื่อง ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน โสตศึกษาจังหวัดนครปฐม ผลการศึกษาพบว่า ควรกระตุ้นให้ผู้ปกครองตระหนักถึงความรับผิดชอบในการปรับปรุง และแก้ไขข้อบกพร่องของนักเรียนร่วมกัน และโรงเรียนควรทำความเข้าใจให้กับครู ผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้มีมาตรฐานและมีแนวทางในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เป็นไปในแนวทางเดียวกัน มีติดตามเยี่ยมบ้านนักเรียนอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง

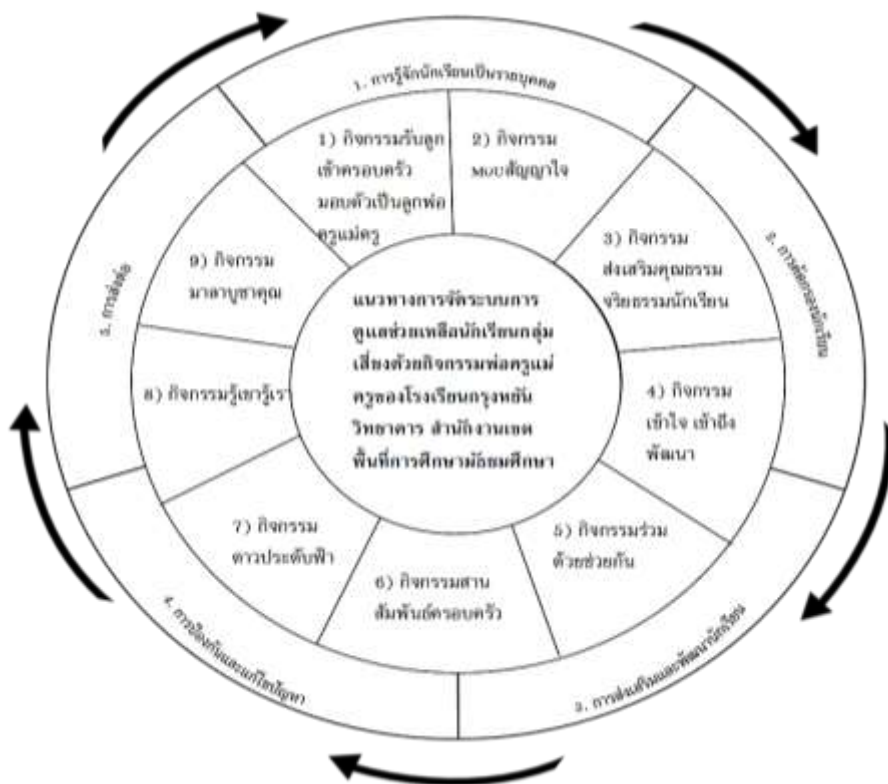
5. การส่งต่อนักเรียน จากสภาพการดำเนินการ การส่งต่อของโรงเรียนกรุงเทพมหานคร พบว่า มีการส่งต่อทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา การส่งต่อภายในกรณีที่ครูที่ปรึกษาไม่สามารถดูแลได้ส่งต่อไปยัง หัวหน้าระดับ ฝ่ายกิจการนักเรียน และฝ่ายแนะแนว ส่วนการส่งต่อภายนอก ต้องประสานความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่และหน่วยงานภายนอกในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อสามารถดูแลนักเรียนได้อย่างถูกต้อง ตรงจุด ผลการดำเนินการ การส่งต่อของโรงเรียนกรุงเทพมหานคร พบว่า คือ ผู้บริหาร ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีความตระหนักถึงการส่งต่อนักเรียน ทำให้นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลือนตรงตามสภาพปัญหา และมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น ปัญหาและอุปสรรคในการส่งต่อของโรงเรียนกรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนไม่ให้ความร่วมมือในการดำเนินการส่งต่อ อีกทั้งยังมีผู้ปกครองที่ไม่ให้ความร่วมมือในการดำเนินการ และเกิดความล่าช้าในการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานภายนอกในการส่งต่อนักเรียน แนวทางแก้ไขและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งต่อของโรงเรียนกรุงเทพมหานคร พบว่า โรงเรียนควรลดภาระงานของครูที่ปรึกษา หัวหน้าระดับ ครูแนะแนว และจัดอบรมเพิ่มความรู้ในส่วนของการดูแลนักเรียนในเรื่องการส่งต่อภายใน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะคุณครูยังขาดความรู้ความเข้าใจในการส่งต่อนักเรียน และส่งต่ออย่างไรให้นักเรียนไม่รู้สึกว่าตนเองเป็นเด็กที่มีปัญหาหรือเป็นที่น่ารังเกียจของคนอื่น เพื่อให้ครูได้ทำหน้าที่ชี้แจงให้กับนักเรียน และผู้ปกครองนักเรียนได้ทราบถึงเหตุผลของการส่งต่อนักเรียนอย่างมีเทคนิควิธีการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปราณี เตยอ่อน (2560) ได้ศึกษาเรื่อง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดเจ็ดริ้ว (สาครกิจโกศล) ผลการศึกษาพบว่า โรงเรียนควรจัดอบรมให้ครูและบุคลากรภายในโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจต่อการส่งต่อนักเรียน และชี้แจงให้กับนักเรียน และผู้ปกครองนักเรียนได้ทราบถึงเหตุผลที่แท้จริงของการส่งต่อนักเรียน และให้หน่วยงานต้นสังกัดจัดหาหน่วยงานรองรับการส่งต่อภายนอก เพื่อสะดวกและรวดเร็วในการส่งต่อและดูแลช่วยเหลือนักเรียน

แนวทางและการนำเสนอแนวทางการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงด้วยกิจกรรมพ่อครูแม่ครูของโรงเรียนกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษา นครศรีธรรมราช มีการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง 5 ขั้นตอน ดังนี้ คือ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหา 5) การส่งต่อ โดยใช้กิจกรรมพ่อครูแม่ครู ซึ่งมีด้วยกัน 9 กิจกรรม ได้แก่ 1) กิจกรรมรับลูกเข้าครอบครัวมอบตัวเป็นลูกพ่อครูแม่ครู 2) กิจกรรม MOU สัญญาใจ 3) กิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน 4) กิจกรรมเข้าใจ เข้าถึง พัฒนา 5) กิจกรรมร่วมด้วยช่วยกัน 6) กิจกรรมสานสัมพันธ์ครอบครัว 7) กิจกรรมดาวประดับฟ้า 8) กิจกรรมรู้เขารู้เรา 9) กิจกรรมมาลาบูชาคุณ โดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน ได้แก่ การปฐมนิเทศพ่อครูแม่ครูเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ ในการครองตนให้เหมาะสมสำหรับการเป็นพ่อครู แม่ครู จากนั้นประชุมภายในสถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อชี้แจงรายละเอียดแนวทางการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงด้วยกิจกรรมพ่อครูแม่ครูของโรงเรียนกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษา นครศรีธรรมราช มีการแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อวางแผนในการดำเนินการ และกำหนดปฏิทินในการดำเนินการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา และการส่งต่อ โดยนำกิจกรรมพ่อครูแม่ครู 9 กิจกรรมมาขับเคลื่อนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน กลุ่มเสี่ยงร่วมกับการดำเนินงาน 5 ขั้นตอนของการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เมื่อดำเนินการเสร็จสิ้นก็จะทบทวนตรวจสอบการดำเนินการแต่ละกิจกรรม เพื่อนำปัญหาและอุปสรรคไปปรับปรุงแก้ไขพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น ทำให้การดำเนินงานมีระบบ และมีคุณภาพ เพราะกิจกรรมพ่อครูแม่ครูมีขั้นตอนการดำเนินการที่ชัดเจน ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความใกล้ชิดสนิทสนม กล้าคุยกล้าปรึกษาพ่อครูแม่ครู ผูกพันกับพ่อครูแม่ครูและสมาชิกในครอบครัว ทั้งยังส่งเสริมสมรรถนะของนักเรียน สร้างโอกาส และความเป็นเลิศ เกิดการพัฒนาตามศักยภาพ และลดลงปัญหาด้านพฤติกรรมเสี่ยงของนักเรียนได้ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนกรุงเทพมหานคร มีความตั้งใจจริงที่จะ

ขับเคลื่อนระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มุ่งเน้นการพัฒนาความก้าวหน้าของนักเรียน จากพฤติกรรมกลุ่มเสี่ยงให้กลายเป็นกลุ่มปกติหรือกลุ่มที่เป็นเลิศ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Donita Loise Johnson (2003) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการให้คำปรึกษาที่มีประสิทธิผลในโรงเรียน พบว่าแผนการแนะแนวในปัจจุบันควรได้รับการปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ นอกจากนี้การสำรวจประสิทธิผลของแผนงานของโรงเรียนสามารถนำมาใช้ได้กับฝ่ายกิจกรรมนักเรียน และผู้เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษาที่แสวงหาแผนงานให้คำปรึกษาที่มีประสิทธิภาพที่มุ่งให้ความสำคัญกับความก้าวหน้าของนักเรียน ในการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ผู้ทรงคุณวุฒิ มีความเห็นว่ามีเหมาะสม มีความเป็นไปได้และมีความเป็นประโยชน์ เพราะแนวทางการดำเนินงานและกิจกรรมดังกล่าวสามารถใช้ดำเนินการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงได้ดี ด้วยความเข้าใจ เข้าถึงผู้เรียนได้ดี ตลอดจนนำแนวทางไปเผยแพร่องค์ความรู้ และขยายผลสู่โรงเรียนอื่นๆ ในเขตพื้นที่บริการได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนโรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย เชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการส่งเสริมนักเรียนมีการเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดข้อระเบียบต่างๆ ในการจัดกิจกรรม ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา มีการจัดกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อนน้อย ซึ่งแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียนมีการปรับแผนการดำเนินงานให้เหมาะสมและสามารถใช้ได้จริง และด้านการป้องกันและแก้ไข คือมีการจัดกิจกรรมที่นักเรียนมีความสนใจ และมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือกันและจัดอบรมให้ความรู้แก่นักเรียนตามระดับชั้นในเรื่องการช่วยเหลือนักเรียน

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาแนวทางการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงด้วยกิจกรรมพ่อแม่ครูของโรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย เชียงใหม่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช สรุปองค์ความรู้ได้ดังนี้

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่

สรุปผลการวิจัย

สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช คือ มีกระบวนการดำเนินงาน 5 ขั้นตอน ได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา และการส่งต่อ ซึ่งการดำเนินการจะเป็นหน้าที่ของครูที่ปรึกษาในการดำเนินการต่างๆ โดยประสานร่วมมือกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ในการร่วมกันดูแลช่วยเหลือนักเรียน

แนวทางและการนำเสนอแนวทางการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงด้วยกิจกรรมพ่อแม่ครูของโรงเรียนกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช แนวทางคือ การนำกิจกรรมพ่อแม่ครูทั้ง 9 กิจกรรมมาดำเนินการให้สอดคล้องกับการดำเนินงาน 5 ขั้นตอน ของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ซึ่งมีกระบวนการดำเนินงานที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความใกล้ชิดระหว่างพ่อแม่ครู กับลูกๆ นักเรียนในครอบครัว เกิดการพัฒนาตามศักยภาพ และลดลงปัญหาด้านพฤติกรรมเสี่ยงของนักเรียนได้ดียิ่งขึ้น ในการนำเสนอแนวทาง ผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อสรุปว่า มีความเป็นไปได้ มีความเหมาะสม และมีความเป็นประโยชน์ในการ ดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงด้วยกิจกรรมพ่อแม่ครูของโรงเรียนกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ควรมีการจัดโครงการอบรมในเรื่องการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงอย่างมีประสิทธิภาพ แก่ผู้บริหาร ครูผู้สอน ครูแนะแนว ตลอดจนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้เข้าร่วม

1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ควรมีการจัดสรรงบประมาณในการขับเคลื่อนดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงอย่างเต็มที่

1.3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ดำเนินโครงการวิจัยเพื่อติดตามผลการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงอย่างมีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยแนวทางการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงด้วยกิจกรรมพ่อแม่ครูด้านวิชาการของสถานศึกษาในเครือข่ายอื่นๆ ต่อไป

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อหาประสิทธิภาพของสถานศึกษาที่นำแนวทางการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงด้วยกิจกรรมพ่อแม่ครู ด้านวิชาการของสถานศึกษาไปใช้

2.3 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาแนวทางการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงของสถานศึกษาในด้านอื่นๆ

เอกสารอ้างอิง

- การุณ เชิดชู. (2557). *การพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนพร้าววิทยาคม อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่*. (ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่).
- จรินทร มณีนุ่ม. (2555). *การปรับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เหมาะสมกับโรงเรียนขนาดเล็กกรณีศึกษา: โรงเรียนวัดท่าใหม่*. (ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา).
- จิรัฐพร จินสายใจ. (2557). *ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดนครปฐม*. (ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร).

- ปราณี เตยอ่อน และ วรกาญจน์ สุขสดเขียว. (2560). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดเจ็ดริ้ว (สาครกิจโกศล). *วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 7(2), 37-44.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545*. กรุงเทพฯ: พรักหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ.
- อรรวรรณ ล่องลือฤทธิ์. (2563). *คู่มือการปฏิบัติงานพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน*. ชุมพร: กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพรเขต 2.
- Cheney, D., & Morris, T. (2017). *Programs and Services for Students with Emotional Or Behavioral Disorders in the United States*. New York: Oxford University Press.
- Gunderson, J. (2000). *Family group conference: An innovative approach to truancy in schools. A case study*. (Doctor of Education: University of Southern California).
- Johnson, D. L. (2003). *Significant factors influencing an effective school counseling program*. (Doctoral dissertation, Walden University).